

Віта Радчук

студентка IV-го курсу

ФСП, НТТУ «КП»

НАРКОБІЗНЕС В УКРАЇНІ: КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Наркоманія, зловживання наркотиками та психотропними речовинами з давніх-давен завдають шкоди людству. Вони підривають здоров'я людей, обмежують їх фізичний і соціальний розвиток, життєву перспективу. Поряд із спричиненням фізичних вад наркотики згубно впливають на свідомість людини, психіку, культуру, мораль.

Із поширенням незаконного обігу наркотиків, наркобізнес перетворився в одну з найнебезпечніших суспільних проблем. Таке явище зашкоджує економічній, соціальній та культурній сферам життя суспільства, порушує стабільність його розвитку.

Майже 60% злочинності згаданої категорії складають злочини, що полягають у незаконному виробництві, виготовленні, придбанні, перевезенні, пересиланні наркотичних засобів психотропних речовин їх аналогів або прекурсорів. Кримінальне середовище, у сфері нелегального обігу наркотиків, характеризується чіткою структуризацією, виділенням в ньому керівної верхівки, посередницьких ланок із транспортування, постачання, розподілу наркотичної продукції та збуту наркотиків великій кількості їх споживачів.

У зв'язку з тим, що правоохоронні органи часто «прикривають» незаконну діяльність щодо розповсюдження наркотиків, наркобізнес все більше бере під контроль ринки споживачів наркотиків вітчизняного виробництва (переважно ацетилового спирту (??) та екстрагованого опію, гашишу, маріхуани); формує ринки збуту наркотиків, що надходять з-за кордону (героїну, кокаїну, ефедрину, первентину-екстезі); забезпечує створення підпільних лабораторій для розробки та виготовлення наркотиків; встановлює контроль за виробництвом, постачанням та реалізацією наркотичної сировини.

Звичайно, наша держава ще не перетворилася на великий ринок збуту «важких наркотиків», але, коли проаналізуємо статистичні дані, то побачимо

що, за останні роки, злочинність у сфері обігу наркотичних речовин, психотропних засобів, їх аналогів й прекурсорів помітно зростає. У 2007 році питома вага таких злочинів становила – 15, 9%, у 2008 – 16, 6%, але у 2009 – 2010-х роках відбувся невеликий спад такої злочинності, зокрема, у 2009 році до 16, 1%, а в 2010 – до 11, 2% [1]. Чим це зумовлено пояснити складно. Можливо, завдяки плідній праці правоохоронних органів, а можливо, підвищення «професійного» рівня наркодиллерів, що дозволяє приховати вчинене, або іншим факторам збільшення латентності цих злочинів.

Тому, в кримінології приділяється особлива увага причинам і умовам, які зумовлюють вчинення таких діянь. Наркотизм та наркозлочинність, у сучасному українському суспільстві, як і загалом, у світі мають соціально-історичні, соціально-медичні та бізнесово-економічні (з кінця ХІХ століття) передумови. Які за рівнем детермінації розділяються на рівні: 1) соціально-економічний – відсутність в особі постійної роботи, заробітку, низький заробіток, що не забезпечує життєво важливих потреб, у тому числі прожиткового мінімуму; 2) недоліки у роботі державних органів, установ, передусім у діяльності органів міліції по контролю за наркосередовищем, по проведенню профілактичної роботи, виявленню осіб, які систематично вчиняють злочини у сфері незаконного обігу наркотиків; установ виконання, покарання – у лікуванні та соціальному перевихованні засуджених за наркозлочини; медичних установ – у здійсненні профілактичних заходів; 3) індивідуально-особистісні - відсутність власної сім'ї, наявність наркозалежності, інша тяжка хронічна хвороба чи травма; 4) низький культурний рівень особи та її оточення: відсутність потреб, щодо культурного використання вільного часу, натомість, відвідування нічних клубів, дискотек, низький культурно-професійний рівень батьків, членів сім'ї, що проживають однією сім'єю; 5) антисуспільний вплив оточення: наркоманія, алкоголізм, пристрасть до паління в близькому оточенні (поза сім'єю); злочинність у близькому оточенні (поза сім'єю); відсутність занять за місцем навчання, що

покликані запобіганню, серед підлітків, вживання наркотичних засобі; б) культурологічні: негативний вплив ЗМІ, телебачення тощо [2, с. 450 – 451].

І це ще не весь перелік факторів, що впливають на поширення наркозлочинності. Оскільки з розвитком суспільних відносин, зміною моральних стереотипів, духовності, поглядів на життя, зростанням безробіття, втратою впевненості в завтрашньому дні, спонукає людей не лише до вживання таких речовин, а й, до торгівлі ними.

Тому, держава в особі правоохоронних органів, покликана вживати всіх можливих заходів щоб, якщо не подолати незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, то хоча б зменшити прояв такого явища.

Зокрема, діяльність щодо запобігання наркозлочинності (наркобізнесу) мають бути виділені, насамперед, два рівні: загально-соціальний та спеціально-кримінологічний. До загально-соціальних можна віднести соціально-економічні, тобто забезпечення робочих місць, належної оплати праці, яка б задовольняла першочергові потреби людини. Проте більш предметний вплив на усунення чинників наркотизму та наркозлочинності належить заходам спеціально-кримінологічної спрямованості. До них відносять: фінансування або створення матеріально-технічних умов діяльності наркологічних установ, підрозділів органів внутрішніх справ по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, культурно-просвітницькі, виховні, соціально-психологічні, що спрямовані на формування, розуміння шкідливості вживання наркотиків, удосконалення інфраструктури в галузі запобігання та протидії незаконному обігу наркотичних речовин.

Список використаних джерел:

1. Статистика Міністерства внутрішніх справ України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/233004>.

2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн.. – Кн. 2 – га: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочину. – К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2007. – 712 с.